

Kl. 09.00–09.39
11.00–11.56

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 12 september justerades.

§ 2 Anmälan om ordförande i utskott

Tredje vice talmannen anmälde att *Jennie Nilsson* (S) valts till ordförande i konstitutionsutskottet från och med den 2 oktober.

§ 3 Anmälan om vice ordförande i utskott

Tredje vice talmannen anmälde att *Anders Ygeman* (S) valts till vice ordförande i utbildningsutskottet från och med den 2 oktober.

§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Tredje vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:
prot. 2025/26:4 för tisdagen den 30 september från miljö- och jordbruksutskottet,
prot. 2025/26:2 för torsdagen den 18 september från näringsutskottet och
prot. 2025/26:3 för torsdagen den 25 september från näringsutskottet.

§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2025/26:27

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:27 Uttalanden om ätstörningsvård
av Markus Kallifatides (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 24 oktober 2025.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 2 oktober 2025
Socialdepartementet
Jakob Forssmed (KD)
Enligt uppdrag
David Oredsson
Expeditionschef

Interpellation 2025/26:30

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:30 Utvärdering av planeringsstimulanser
av Markus Kallifatides (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 24 oktober 2025.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 1 oktober 2025

Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet

Andreas Carlson (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2025/26:24 till socialförsäkringsutskottet

2025/26:26 till näringsutskottet

2025/26:27 till socialutskottet

Motioner

2025/26:175, 210 och 274 till civilutskottet

2025/26:319 och 357 till utbildningsutskottet

*Svar på
interpellationer*

§ 7 Svar på interpellation 2025/26:12 om skärpt skydd mot cyber- attacker

Anf. 1 Minister för civilt försvar CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Lena Johansson har frågat mig hur jag ser på utvecklingen med de senaste cyberattackerna och deras konsekvenser för enskilda människor samt vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att stärka skyddet mot cyberangrepp mot både offentlig sektor och det privata näringslivet.

Regeringen tar cyberangrepp på stort allvar. Angreppet mot företaget Miljödata visar tydligt på de hot som finns i den digitala miljön och de risker som kan uppstå när många aktörer är beroende av samma leverantörer. Jag håller med Lena Johansson om att cyberangrepp inte kan betraktas som enbart tekniska incidenter. Det handlar om trygghet, om att svens-kars data hålls säkra och om att samhällsviktig verksamhet fungerar utan

störningar. Jag förstår den oro och osäkerhet som den här typen av allvarliga incidenter kan skapa hos de drabbade.

Just därför är cybersäkerhet en prioriterad fråga för regeringen, och sedan vi tillträdde har vi tagit ett helhetsgrepp på området. På Försvarsdepartementet har vi inrättat en särskild enhet för cyberfrågor som driver arbetet framåt.

Under det senaste året har regeringen beslutat om en ny nationell cybersäkerhetsstrategi med tydliga mål och en handlingsplan som uppdateras årligen. Vi har samtidigt påbörjat omstöpningsarbetet av det nationella cybersäkerhetscentret, som nu kraftsamlar under FRA:s ledning, med målet att centret tydligare ska vara navet i det nationella cybersäkerhetsarbetet.

Därtill avser regeringen att inom kort överlämna en proposition till riksdagen om en ny cybersäkerhetslag. Den föreslås omfatta bland annat kommuner och regioner och ställer mer långtgående krav, även gällande säkerhet i leveranskedjan, för att minska risken för just den typ av incidenter som vi diskuterar i dag.

Det här backas upp med substantiella satsningar. I budgetpropositionen för 2026 föreslår regeringen en betydande ökning av medel till nationell cybersäkerhet – över 1 miljard kronor över tre år – för att ytterligare stärka det nationella cybersäkerhetscentret och samtidigt stötta kommuner och regioner i att höja sin grundnivå och leva upp till de mer omfattande krav som nu väntar. Detta görs utöver de historiska satsningar på cybersäkerhet som regeringen beslutade om i förra årets budgetproposition.

Avslutningsvis vill jag understryka att cybersäkerhet börjar i det förebyggande. Varje organisation har ett ansvar för att systematiskt arbeta med dessa frågor. Detta gäller särskilt de aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet. Sverige har de senaste åren stärkt styrningen, tillfört resurser och höjt den nationella förmågan. Men cybersäkerhet byggs i hela samhället; nu måste alla aktörer bidra till att göra Sverige ännu mer motståndskraftigt, även i cyberdomänen.

Anf. 2 LENA JOHANSSON (S):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Jag tycker att det var ett bra svar, men jag har några funderingar utöver det som ministern svarade på.

Jag vill börja med att säga att det inte är något framtidsscenario, utan cyberattacker har vi här och nu. Ministern och jag debatterade det tidigare här i våras när det gäller public service. När våra kommuner, regioner, myndigheter och företag slås ut digitalt är det inte bara ett tekniskt problem, utan det är också ett problem som drabbar människor på individnivå. Det drabbar alltså inte bara företag. Patientuppgifter har läckt ut, sjukintyg, folkbokföringsadresser och personnummer har hamnat i orätta händer och människor har förlorat sin trygghet då uppgifterna lagts ut på darknet till försäljning. Detta skapar oro för att bli utsatt för bedrägeriförsök, vilket är en realitet i dag.

Det är viktigt att påminna om att vissa har skyddade uppgifter och skyddad identitet, och på individbasis är de naturligtvis ännu värre drabbade. Ytterst, om vi inte får bukt med det här, handlar det om att människor i slutändan tappar tilltron till myndigheter och system.

Jag vill fråga om det också finns något kortsiktigt i det långsiktiga arbetet som regeringen har påbörjat, någon insats som man kan göra vid sådana tillfällen.

Ministern lyfte i sitt svar upp att regeringen ska arbeta med säkerhet i leveranskedjor, och det tycker jag är jättebra. Men det är inte någon teknikalitet, utan det blir en förtroendefråga – hur vi ska kunna lita på att våra gemensamma grundläggande samhällsfunktioner fungerar. Tror ministern att dessa åtgärder räcker?

Anf. 3 Minister för civilt försvar CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Jag tackar för bra frågor från Lena Johansson.

Regeringen arbetar på både kort sikt och på lite längre sikt. På kort sikt finns naturligtvis de omedelbara satsningar som vi genomför i innevarande budget. Budgeten för 2025 innehöll den största satsning på cybersäkerhet som någon regering har genomfört. Nu höjer vi den ribban ytterligare i budgeten för 2026, där vi genomför ytterligare satsningar som framför allt kommer att rikta sig till kommuner och regioner, där vi ser att arbetet har varit eftersatt. Det är naturligtvis angeläget.

När det kommer till det mer omedelbara och operativa arbetet är det, som jag nämnde i mitt inledande anförande, regeringens målsättning att omforma det nationella cybersäkerhetscentret för att ge det bättre kraft att delta i den här typen av incidenthantering. Den är just nu samlad hos framför allt CERT-SE, som i dag ligger under MSB men som kommer att flyttas över till centret vad det lider. Detta görs för att bygga ett center som blir mer kraftfullt och som har förmåga att stödja och hjälpa till. Jag vet att CERT-SE var involverat i den specifika händelse som det refererades till.

Det är viktigt att påpeka det som jag också nämnde i mitt inledande anförande, nämligen att det grundläggande ansvaret för cybersäkerheten måste tas av varje verksamhetsutövare. Staten kan inte träda in i verksamhetsutövarens ställe, men staten kan bistå genom olika typer av stöd och genom att ha en tydlig styråra för vart vi är på väg. Den sätts nu ut på ett mycket tydligare sätt än tidigare i och med den nationella cybersäkerhetsstrategin, som också är förenad med en handlingsplan, det vill säga åtgärder som vi som samhälle måste bocka av för att hela tiden hålla jämna steg med och ligga i framkant i den mycket negativa omvärldsutvecklingen.

Som avslutande svar på frågan om vi kommer att nå i mål med detta är svaret att det är ett arbete mot ett rörligt mål. Vi arbetar också mot dynamiska antagonister som försöker utnyttja sårbarheter och hela tiden hitta nya sårbarheter. Det är i någon mån ett arbete som aldrig blir färdigt utan som hela tiden måste upprätthållas.

Vi kan konstatera att vi historiskt inte har haft det fokus vi borde ha haft på den här uppgiften, och det har lämnat oss med alltför stora sårbarheter i det svenska samhället.

Anf. 4 LENA JOHANSSON (S):

Fru talman! Tack, ministern, för ett bra svar! Det är svårt att gå i polemik i den här frågan, för vi vill alla att det ska lösas och bli så bra som möjligt.

Region Västmanland, som jag kommer från, och Folkvandvården kom ut med ett brev där det stod att man hade blivit drabbad av den här cyberattacken. Människor har hört av sig till mig och frågat: Vad händer nu, och vad kan vi göra? Vi vet också att SVT har rapporterat om att 8 000 barns personuppgifter har röjts och hamnat på darknet i den här attacken. Vi vet

att det som läggs ut på nätet får ett eget liv. Många är drabbade, och många är oroliga.

Jag är också orolig. Infrastruktur, el, vatten och kommunikationsmedel är också drabbade i någon form – här och där. Sedan kanske de inte är det i lika stor skala som när det gäller det andra.

Jag är glad över att man tar tag i frågan, och jag är medveten om att den inte är så himla lätt att hantera. Som ministern sa ligger man i framkant i fråga om de antagonister vi har att göra med. Vi kanske aldrig kommer att bli helt fria från cyberangrepp, men det handlar om att vi har ett bra skydd och om att vi försöker jobba proaktivt så mycket vi bara kan.

Jag håller med om att det är viktigt att alla blir vid sin läst och tar ansvar där de är, men det är mycket som kommuner och regioner nu ska ta ansvar för. Det är mycket ansvarstagande som också kräver finansiering vad gäller beredskap. Det här är på ett sätt också en robusthetsfråga för samhället.

Min fråga är: Ser ministern framtida stöd även på ekonomisk basis till våra kommuner och regioner i den här frågan?

Anf. 5 Minister för civilt försvar CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Svaret på den fråga som framställdes av Lena Johansson är att vi ånyo genomför den största satsning på cybersäkerhet som någon regering har gjort. Vi överträffar alltså förra årets satsning – även då var det den största satsning som hade gjorts på cybersäkerhet.

Den satsning som presenterades i budgeten för 2026 är en satsning på 1 miljard över tre år. Den kommer att gå till kommuner och regioner som behöver förstärka och höja sitt cybersäkerhetsarbete, men den kommer att förenas med högre krav. Vi tror nämligen att det är helt nödvändigt. Det handlar om att bli mer medveten om det arbete som måste bedrivas, att man tydligare beaktar det här i de krav man ställer när man upphandlar och att man har en bättre cybersäkerhet i de system man själv ansvarar för och driftar, till exempel.

Det här är en angelägen satsning. Men det är inte en satsning som kommer utan krav – tvärtom. I den nya cybersäkerhetslagstiftning som vi inom kort kommer att lägga på riksdagens bord ökar vi kraven på kommunerna. Det är helt nödvändigt. Ingen person i en kommun ska behöva vara rädd för att ens persondata ska hamna i orätta händer eller, för den delen, att den samhällskritiska verksamhet som bedrivs i kommunen kan äventyras av antagonister. Så ska vi helt enkelt inte ha det.

Jag välkomnar att Lena Johansson stöttar de här satsningarna. Vi kommer naturligtvis med spänning att läsa Socialdemokraternas skuggbudget och se om man följer i regeringens fotspår och även bejakar den satsning som regeringen nu har drivit på för.

Man kan väl konstatera att det här borde ha gjorts tidigare, men det är välkommet att vi nu äntligen har kommit hit.

Anf. 6 LENA JOHANSSON (S):

Fru talman! Tack, ministern för svaret!

Ja, världen är föränderlig. Cyberattacker fanns inte när jag var barn, till exempel. Det fanns knappt datorer då. Vi kan stanna där när det gäller att prata om ålder.

Det är klart att utvecklingen har skett snabbt – det har vi konstaterat. Frågan är flerdimensionell. Vi pratar om trygghet och individernas förtro-

ende för vårt samhälle. Man skulle till och med kunna dra detta till försvarsviljan. Man kan egentligen dra den här frågan hur långt som helst, men det handlar om förtroende på individnivå och om säkerhet.

Det handlar också om kommunerna och om att de ska orka med alla de samlade uppdrag som nu krävs för att få till ett robust samhälle och en robust organisation. Vart ska kommuner och regioner i dag vända sig? Cybersäkerhetscentret jobbar, vad jag förstår, på ett övergripande plan just nu. Som jag har förstått det finns det ingen cyberstyrka som hjälper kommunerna, en masse, när det brinner till och sådana här stora attacker sker. Det är viktigt på kort och lång sikt. Vi behöver se till att det finns en möjlighet att få stöd också på kort sikt.

Anf. 7 Minister för civilt försvar CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Möjligheten till stöd har varit tilltagande de senaste åren. Redan i dag bistår CERT-SE med stöd till drabbade när det gäller incidenthantering. Det bästa är naturligtvis om man inte behöver komma till den punkten att man blir drabbad, utan att man tar det förebyggande arbetet på stort allvar.

Vi behöver inte vrida tillbaka klockan så långt som till när interpellanten var ung. Det räcker med att vrida tillbaka klockan till 2017, när den tidigare cybersäkerhetsstrategin antogs. Tyvärr hände väldigt lite efter att den antogs. Riksrevisionen har i en rapport kritiserat det nationella cybersäkerhetsarbete som bedrevs under tidsperioden 2017–2022. Man sa att det har varit otydliga ansvars- och ledningsförhållanden och att de här frågorna inte har prioriterats i Regeringskansliet. Egentligen slog man ned på väldigt mycket av det arbete som har bedrivits.

Det är mot bakgrund av de här erfarenheterna och den kritik som Riksrevisionen har framfört mot det tidigare arbetet som vi nu försöker ställa det här till rätta. Det är naturligtvis ett arbete att komma till den punkt där vi skulle vilja vara. Det hade varit bättre om det hade gjorts tidigare. Men jag välkomnar naturligtvis att Socialdemokraterna nu har anslutit sig till regeringens arbete på det här området.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2025/26:18 om Sveriges bistånd till Myanmar

Anf. 8 Bistånds- och utrikeshandelsminister BENJAMIN DOUSA (M):

Fru talman! Mathias Tegnér har frågat mig vilken konsekvensanalys jag och regeringen gjort inför beslutet att helt upphöra med utvecklingsbiståndet till Myanmar från och med 2026, särskilt avseende civilsamhällets och demokratirörelsens överlevnad, samt om jag tagit initiativ till en analys av konsekvenserna av tillbakadragandet av svenskt bistånd från Myanmar och hur det kan komma att påverka Sveriges långsiktiga säkerhetspolitiska intressen och vad analysen i så fall innehåller.

Sveriges långsiktiga säkerhetspolitiska intressen utgör en viktig grund för den fokusering och prioritering av vårt biståndssamarbete som reger-

ingen genomför. Stödet till Ukraina är därför Sveriges främsta utrikespolitiska prioritering. Ingen fråga är lika central för Europas säkerhet som Ukrainas försvar mot Rysslands aggression. Utfasningen av Sveriges strategi för utvecklingssamarbete med Myanmar ska ses i detta större sammanhang, som ett sätt att frigöra resurser för Ukraina.

Regeringen gör löpande en analys av hur statligt finansierad verksamhet bidrar till att uppnå uppsatta mål. Regelbundna samråd hålls med Sida två gånger per år. Utöver det förs löpande dialog om biståndet i geografiska kontexter. Vad gäller just stödet till Myanmar har beslutet föregåtts av en konsekvensanalys som bland annat bygger på Sidas bedömning av de försämrade förutsättningarna i landet efter militärregimens maktövertagande 2021.

Vad gäller den del av frågan som berör civilsamhällets och demokrati-rörelsens överlevnad i Myanmar vill jag vara tydlig: Sverige överger inte befolkningen i Myanmar. Vi kommer fortsatt att föra en dialog med civilsamhället och demokrati-rörelsen i landet. Det humanitära biståndet påverkas inte. Sverige kommer fortsatt att vara en stor givare till multilaterala aktörer verksamma i Myanmar, såsom FN och utvecklingsbankerna. Sverige bidrar också till EU:s biståndsverksamhet i Myanmar. Vidare kan enskilda strategiska insatser också göras framgent via tematiska strategier. Att regeringen nu fasar ut en landstrategi innebär alltså inte att allt svenskt bistånd påverkas.

Anf. 9 MATHIAS TEGNÉR (S):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet!

Jag vill börja med att konstatera att bakgrunden till min interpellation är det faktum att regeringen har beslutat att avveckla hela det svenska utvecklingssamarbetet med Myanmar och att det dessutom ska avvecklas i snabb takt. Den 30 juni 2026 ska landstrategin helt ha upphört.

Normalt sett sker en avveckling under betydligt längre tid, vilket ger civilsamhälle och mottagarorganisationer en chans att planera för framtiden och söka nya finansiärer. Den tidsram som nu har fastslagits är exceptionellt kort och riskerar att slå sönder verksamheter som har byggts upp under decennier. Den föreslagna snabbavvecklingen riskerar att vara kapitalförstörande – att förstöra det som tidigare års bistånd har byggt upp.

Organisationer varnar för att demokrati-rörelsen i Myanmar nu tvingas lägga all sin energi på akut finansiering i stället för att arbeta med att stärka sina positioner inför juntans planerade skenval under året. Vi socialdemokrater anser att en snabb reträtt inte är förenlig med den princip om långsiktighet som har varit ett kännetecken för svenskt utvecklingssamarbete i över 50 år.

Det som också är anmärkningsvärt är att den svenska reträtten enligt flera bedömare riskerar att stärka Kina – ett Kina som tydligare och tydligare har visat upp en enad front med Ryssland. Det är naturligtvis rimligt att vi ökar stödet till Ukraina. Men åtgärden, som motiveras av att stödet till Ukraina behöver öka eftersom Ukraina behöver stärkas i kriget mot Ryssland, riskerar samtidigt att försvaga oss alla. Den riskerar att försvaga demokratierna i Europa eftersom vi lämnar Myanmar öppet för kinesisk påverkan.

Ett ökat stöd till Ukraina är både viktigt och riktigt – där är vi helt eniga – men är det verkligen rimligt att göra det på ett sätt så att koalitionen Kina–Ryssland stärks i en annan del av världen? Det är den fråga jag gärna ser att vi diskuterar här i dag.

Jag oroas också av den signal som sänds ut. När Sverige säger att stödet till Ukraina kräver att vi lämnar Myanmar, riskerar vi då inte att ställa demokratikämpar mot varandra? Är det verkligen så vi vill prioritera? Ska kampen mot Putins aggression i Ukraina ske på bekostnad av andra demokratirörelser i andra delar av världen, vilket dessutom riskerar att möjliggöra för Kina att flytta fram sina positioner?

Det här var bakgrunden till att jag ställde två frågor till statsrådet. Den ena rörde effekten avseende civilsamhällets och demokratirörelsens överlevnad i Myanmar, men den andra handlade just om huruvida reträtten från Myanmar kan komma att påverka Sveriges långsiktiga säkerhetspolitiska intressen. Om det har analyserats är frågan också vad den analysen innehåller. Jag uppfattade inte att jag i det första inlägget fick svar på den sista frågan.

Gjordes en säkerhetspolitisk analys? Vad sa den i så fall? Och ser inte regeringen och ministern att det slaktade biståndet till Myanmar riskerar att vara en åtgärd som helt spelar Kina i händerna?

Anf. 10 Bistånds- och utrikeshandelsminister BENJAMIN
DOUSA (M):

Fru talman! Det här kan mycket väl komma som en chock för Socialdemokraterna, men vi har inte ett eget pengatråd på Utrikesdepartementet. Biståndsbudgeten är inte oändlig. Samtidigt är mänsklighetens behov närmast oändliga just nu.

Vi ger mer till Ukraina; bara i år kommer vi att ha gett ungefär lika mycket i civilt stöd som alla andra år tillsammans sedan Rysslands fullskaliga invasion, och nästa år ökar vi biståndet ytterligare, till 10 miljarder kronor årligen bara i direkt civilt stöd. Det finns inget hemligt pengatråd att gå till för att kunna göra det, utan vi måste ta pengar från andra länder, andra strategier och andra viktiga insatser.

Jag har aldrig sagt i den här talarstolen att de viktiga demokratiinsatser vi har gjort i Myanmar skulle vara irrelevanta eller att de inte påverkar världen och Myanmar, men det handlar om att prioritera. Just nu är Ukraina vår enskilt viktigaste utrikespolitiska prioritering. Ska vi ha råd att lägga 10 miljarder kronor per år till Ukraina kommer det att påverka flera länder och strategier. Låt mig också vara helt transparent inför kammaren här: Myanmar är den första av flera utfasningar som vi kommer att fatta beslut om. Det är helt nödvändigt om vi ska ha de resurser som Ukraina behöver.

Ukrainas statsbudget går inte ihop nästa år, vilket är ett direkt resultat av att USA drar sig tillbaka. Man brukar säga ”allas ansvar, ingens ansvar”, men det är vårt ansvar att stå sida vid sida med Ukraina och göra allt vi bara kan – och lite till – för att de ska klara av Rysslands fullskaliga attacker dagligen.

Det är inte heller så att vare sig det humanitära biståndet eller utvecklingsbiståndet helt upphör i Myanmar. Vi fasar ut landstrategin för Myanmar, men det finns flera andra tematiska strategier som fortsatt kommer att kunna stötta viktiga demokratirörelser och aktivister även i Myanmar. Till exempel finns civilsamhällesstrategin, där biståndet kanaliseras direkt

till de civilsamhällesaktörer som finns i Myanmar och resten av världen – ODA-länder. Dessutom finns strategin för de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer, som nu innehåller väldigt höga belopp och som också kan kanalisera stöd till Myanmar.

Det här påverkar som sagt inte det humanitära biståndet till Myanmar och resten av världen. Vi lämnar alltså inte Myanmar, men vi tvingas prioritera ifall vi samtidigt kraftigt ska bygga upp stödet till Ukraina. Vi har självklart fört en dialog med Sida kring detta. Vi har självklart gjort säkerhetsbedömningar av hur det kan påverka, men för att vara transparent inför kammaren: Det här handlar om tuffa prioriteringar. Jag står för att det är många viktiga insatser i Myanmar som kommer att påverkas, men just med tanke på Sveriges säkerhetsbehov måste vi prioritera ännu mer resurser till Ukraina.

Anf. 11 MATHIAS TEGNÉR (S):

Fru talman! Tack för svaret, utvecklings- och biståndsministern!

Ministern är en välkänt duktig talare, och jag uppfattar det som att statsrådet använder den talangen för att delvis faktiskt blanda bort korten när det gäller frågan jag har ställt. Det finns inget hemligt pengatråd, säger ministern. Under min uppväxt pratade man ibland om pojken med guldbyxorna, och även det är ju påhittat.

Jag tror inte heller att vi är betjänta av att göra det här till en allmän biståndsdebatt; jag tycker att min kollega Olle Thorell ihop med vår utrikespolitiska talesperson Morgan Johansson har visat i flera debatter att regeringens biståndspolitik är kortsiktig och gör världen fattigare och på sikt en sämre plats att leva på.

Det är som ministern säger: Ibland handlar politik om att välja. Enligt min uppfattning har vi socialdemokrater sedan 70-talet fått städa upp efter borgerliga regeringar som inte kunnat välja mellan inkomster och utgifter. Jag är alltså väl medveten om att det inte finns några hemliga pengatråd.

I det här fallet – bara för att vara tydlig – prioriterar vi socialdemokrater bistånd högre än vad regeringen gör. I så måtto har vi större resurser, eftersom vi faktiskt tycker att den här typen av avvägningar inte är lämpliga. Därför tror jag att man inte hade behövt göra denna typ av kortsiktiga prioriteringar med en socialdemokratisk politik.

I den förra interpellationsdebatten pratade ministern för civilt försvar om dynamiska antagonister. Det som oroar mig är att detta ord inte förefaller ha funnits med i analysen när borttagandet av biståndet till Myanmar analyserades. Vi menar som sagt att det är svårt att se hur den säkerhetspolitiska analysen såg ut. Man säger att man vill prioritera Ukraina, vilket vi helt står bakom, men man gör det genom att dra undan resurser på ett sådant sätt att Kina – Rysslands allierade – ges möjlighet att flytta fram sina positioner. Då riskerar åtgärden att bli kontraproduktiv.

Vi menar också att regeringen tar en risk med denna snabba utfasning eftersom man lämnar demokratirörelsen i sticket och därmed försvagar de krafter som står upp för mänskliga rättigheter. Om man vill dra tillbaka landstrategin borde man i stället säkerställa ordnade övergångar och långsiktighet även när strategier förändras – annars riskerar man att också ägna sig åt kapitalförstörelse, vilket är en synnerligen dålig idé.

Ministern säger att konsekvensanalyser har gjorts, men beskrivningen är mest i allmänna ordalag att Sida har gjort en bedömning och att förutsättningarna i Myanmar har försämrats. Det vet vi ju redan. Det jag är på jakt efter – det jag frågar om – är något mer konkret. Har regeringen analyserat hur ett svenskt tillbakadragande påverkar demokratirörelsens faktiska överlevnad? Har man bedömt vilka andra aktörer som riskerar att försvinna när svenskt stöd dras in? Framför allt: Vilka organisationer och stater kommer att kunna ta över det utrymme som Sverige lämnar efter sig?

Kort sagt: Ser inte ministern en geopolitisk risk med att lämna spelplanen fri för Kina i Myanmar?

Anf. 12 Bistånds- och utrikeshandelsminister BENJAMIN DOUSA (M):

Fru talman! Jag kanske egentligen hade velat förlänga den här strategin. Jag kanske egentligen hade velat utöka den. Jag ser mycket väl det förtryck som regimen utsätter vanligt folk för i Myanmar. Det är klart att jag i näst bästa fall hade velat ha en mycket bättre utfasning av strategin så att det hade funnits goda möjligheter för aktörerna i Myanmar att ställa om. Allt det hade jag mycket hellre haft om världen hade sett annorlunda ut, men i praktiken skulle en utökning, förlängning eller långsammare utfasning av landstrategin innebära att färre kronor kan gå till Ukraina. Detta är och förblir alltid en prioritering, även om man höjer biståndsbudgeten.

Jag har gärna debatter här i kammaren om hur hög biståndsbudgeten ska vara, men även om man höjer biståndsbudgeten handlar det om en prioritering där kronor flyttas från Ukraina – alltså från vårt närområde – till Myanmar. Det handlar såklart om två saker – dels finns det moraliska och solidariska skäl, dels finns det säkerhetsintressen från Sveriges sida. Varje dag, vecka och månad Ukraina klarar av att visa motståndskraft mot Ryssland är mycket viktig även för Sveriges säkerhet.

Oavsett hur stor biståndsbudgeten är måste det alltid göras prioritering. I den bästa av världar hade vi inte ens haft förtrycket i Myanmar. Om det hade rått fred i Ukraina och resurserna inte hade behövts lika mycket där hade jag gärna förlängt och kanske utökat strategin eller åtminstone fasat ut den på ett ännu bättre och smidigare sätt. Att sitta i regering innebär dock alltid i slutet av dagen att man måste göra en prioritering, eftersom det inte finns något hemligt pengatråd.

Vi lämnar heller inte Myanmar biståndspolitiskt. Vi fortsätter genom andra tematiska strategier där det finns goda möjligheter för civilsamhällsaktörer, demokratikämpar och organisationer som varje dag försöker och kämpar i motvind i Myanmar att få stöd från Sida via exempelvis tematiska strategier.

Vi lämnar alltså inte Myanmar i sticket, men vi fasar ut den här landstrategin. Låt mig vara ärlig: Det kommer fler sådana utfasningar, för det är helt nödvändigt att vi gör allt i vår makt för att stå bakom Ukraina.

Anf. 13 MATHIAS TEGNÉR (S):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret, som jag tycker var klagörande.

Jag tycker att interpellationsdebatten visar att vi är oeniga om två saker. När det gäller den allmänna inriktningen för biståndet uppfattar jag att det

tidigare har hållits tydliga och klagörande diskussioner här i kammaren. Den andra saken, som jag har försökt att fokusera på här i dag, är att det förefaller vara så att beslutet att lämna Myanmar inte föregicks av en säkerhetspolitisk analys.

Jag oroas av den signal som sänds. Från Sveriges sida säger vi att stödet till Ukraina kräver att vi lämnar Myanmar, och därmed sätter vi demokratikämpar mot varandra. Framför allt oroas jag av att det inte verkar ha gjorts någon analys av vad som händer när Kina får fritt spelrum i Myanmar. Detta uppfattar jag inte att ministern har svarat på.

Det är viktigt att göra prioriteringar. Vi befinner oss i en globaliserad värld. Socialdemokraterna har stått bakom allt stöd till Ukraina som regeringen har fattat beslut om, och när vi hade en socialdemokratiskt ledd regering drev även den på för ett djupt och stort stöd till Ukraina. Där är jag och ministern inte oeniga.

Vi verkar dock vara oeniga om huruvida det är dåligt att finansiera detta stöd med att lämna fritt spelrum för Rysslands allierade Kina i Myanmar. Det förefaller vara så att man tar med ena handen och ger med den andra. Jag tror att effekten av detta på sikt blir en osäkrare värld och en osäkrare situation för Sverige. Det tycker jag är dåligt.

Anf. 14 Bistånds- och utrikeshandelsminister BENJAMIN DOUSA (M):

Fru talman! Jag tycker att jag i hela den här debatten verkligen har lagt korten på bordet. Ledamoten säger att vi tar med ena handen och ger med den andra, och det stämmer. Vi gör den typ av tuffa prioriteringar som behövs. Vi är mycket väl medvetna om de säkerhetsrisker som finns inte bara i Myanmar utan även i samband med de andra utfasningar som vi kommer att besluta om under hösten och kanske början av nästa år.

Det handlar om en prioritering av de olika säkerhetshot som finns mot Sverige. Det är ännu värre om Ryssland får fritt spelrum i hela eller delar av Ukraina. Det finns moraliska och solidariska skäl till detta, men det handlar också om vårt eget säkerhetsintresse.

Det stämmer att Socialdemokraterna var med och tog fram nya stora civila stödpaket till Ukraina, men de har vuxit ännu mer. Som jag var inne på tidigare i debatten kommer vi bara i år att ha lagt nästan lika mycket på civilt stöd till Ukraina som alla tidigare år sedan Rysslands fullskaliga invasion tillsammans. Så snabbt har uppbyggnaden av det civila stödet till Ukraina gått.

Stödet kommer som sagt att öka ännu mer under nästa år, hela vägen upp till 10 miljarder. Detta gör oss till en av de absolut största givarna i hela världen. Det kan man såklart debattera om, vilket sker här och nu, men den här regeringen står upp för detta. Vi står upp för att vi gör den här typen av mycket tuffa prioriteringar. Jag lider med civilbefolkningen i Myanmar, men vi måste värna Sveriges egen säkerhet och därmed också fortsätta att öka stödet till Ukraina. Detta är inte minst aktuellt nu när USA i sådan hastighet har dragit ned på sitt engagemang när det gäller Ukraina.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 9.39 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 11.00, då statsminister Ulf Kristersson (M) skulle lämna en återrapport från informellt möte mellan EU:s stats- och regeringschefer den 1 oktober.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 11.00.

Återrapportering från informellt möte mellan EU:s stats- och regeringschefer den 1 oktober

§ 9 Återrapportering från informellt möte mellan EU:s stats- och regeringschefer den 1 oktober

Anf. 15 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Europeiska rådet möttes för ett informellt möte i onsdags. Därefter följde i går ett möte med den europeiska politiska gemenskapen, EPC, som det heter på EU-språk. På dagordningen stod Ukraina, säkerhet och försvar. Diskussionen dominerades naturligtvis av det allvarliga säkerhetsläget och det ryska hybridhotet, inte minst de senaste veckornas allvarliga incidenter med drönare och lufrumskränkningar.

Just Danmark och Köpenhamn hade bara dagarna före mötet plågats av drönare som skapat stor oro och stört dansk flygtrafik. Jag talade med Danmarks statsminister Mette Frederiksen samma dag som kränkningarna blev kända, och jag erbjöd svensk hjälp. Danmark återkom och bekräftade sitt intresse för att få svensk hjälp, inte minst för att säkerställa kapacitet med antidrönarförmåga för att skydda mötena i Köpenhamn.

Ett svenskt förband skickades efter ett regeringsbeslut till Köpenhamn med den senaste teknik som vi har utvecklat mot drönare inom den svenska försvarsindustrin och den svenska Försvarsmakten. När vi försvarar danskt lufrum och dansk suveränitet försvarar vi också Sverige, inte bara av geografiska skäl utan också av gemensamma europeiska skäl.

Jag vill i dag rikta ett särskilt tack till de svenskar som deltog i uppdraget och som möjliggjorde onsdagens och torsdagens möten. Att fria demokratier kan genomföra gemensamma möten är självklart men blev ifrågasatt. Nu har de – ni – bidragit till att garantera den rätten.

President Zelenskyj deltog på länk i inledningen av onsdagens möte och underströk, precis som vi själva brukar göra, att fler länder måste göra mer för att stötta Ukraina av solidaritet men också av egenintresse.

Volodymyr Zelenskyj lyfte också upp Ukrainas EU-närmande och underströk att Ukraina nu har genomfört de reformer som behövs för att ta nya steg i EU-anslutningsprocessen. Nu är det EU som ska uppfylla sin del av det löftet.

Ukrainas plats är i EU. Jag och många av mina kollegor på plats underströk det här för Ungerns premiärminister Viktor Orbán, men Ungern fortsätter precis som väntat att blockera Ukraina.

Europa måste nu ta ett större gemensamt ansvar för stödet till Ukraina. Välvilja och goda ord är mycket bra, men det är handling som räknas.

I dagsläget är det totalt sett lite för mycket prat och lite för lite handling hos rätt många. Sverige och våra nordisk-baltiska vänner ligger som ni vet i framkant. Det är bra, men andra måste nu ta ett större ansvar.

Jag hade därför ett eget möte med president Zelenskyj under gårdagen. Vi diskuterade naturligtvis många saker men bland annat frågan om en långsiktig möjlighet till samarbete mellan Ukraina och Sverige om nya luftförsvarsförmågor. Ett starkt ukrainskt flygvapen skulle bidra till att stärka säkerheten i hela Europa.

Ukraina har sedan länge uttryckt intresse för svenska Jas 39 Gripen – det flygplan som vi har i det svenska flygvapnet – både på kort och på lång sikt.

På kort sikt är Sverige en del av det som ibland kallas F-16-koalitionen, som har bidragit med amerikanska F-16-flygplan på plats i Ukraina. Vi enades med andra länder om att det inte var lämpligt att introducera två nya flygvapensystem samtidigt till ett Ukraina i krig. Sveriges bidrag i projektet är just nu två radarspaningsflygplan som ökar F-16-flygplanens kapacitet att operera.

På längre sikt och efter kriget skulle däremot Gripen kunna vara en viktig del av ett långsiktigt starkt ukrainskt flygvapen. Det här är naturligtvis en lång resa som inte minst handlar om stora gemensamma europeiska finansieringsfrågor, men regeringen ställer sig mycket positiv till denna framtida möjlighet till ett samarbete mellan Ukraina och Sverige om långtgående försvarsfrågor.

Här och nu handlar stödet till Ukraina också i hög grad om pengar. Därför är kommissionens nya förslag om att underlätta användningen av de frysta ryska tillgångarna till förmån för Ukraina både viktigt och välkommet. Det fattades inget beslut på det här mötet – det var ett informellt möte – men det fanns ett brett stöd för att gå vidare i den riktning som kommissionen har stakat ut, dock inte utan invändningar, som alla här känner till. Inte minst Belgien reser ett antal juridiska frågor. Men attityden och tonläget var mycket mer positivt den här gången än vid tidigare diskussioner om de frysta ryska tillgångarna.

Det finns en bred enighet om att pressen på Ryssland måste fortsätta öka. Det är bra att förhandlingarna om ett 19:e sanktionspaket nu är i gång. Sverige driver på för konkreta åtgärder mot skuggflottan, inte minst ytterligare listningar av de fartyg som inte borde vara vare sig i Östersjön eller på andra ställen över huvud taget. Frankrike agerade häromdagen mycket resolut mot ett falskflaggat fartyg i skuggflottan.

Vi talade också om säkerhet och försvar. EU har en viktig roll i att hjälpa och underlätta för medlemsstaterna att stärka sin försvarsförmåga. Den här diskussionen syftade till att ge vägledning till kommissionen inför den färdplan som ska läggas fram och som ska beslutas vid mötet om tre veckor.

Många förslag och initiativ diskuteras just nu. Skydd av östra flanken är en sådan viktig fråga. Större europeisk antidrönerförmåga är en annan sådan fråga. Regelförenklningar för att underlätta ett bredare europeiskt försvarsindustriellt samarbete är en tredje. Alla länder har dessutom sina hjärtefrågor och sina prioriteringar, ibland betingat av speciell geografi, ibland betingat av speciella ekonomiska frågor och ibland betingat av speciella försvarsindustriella brister eller tillgångar.

*Återrapportering från
informellt möte mellan
EU:s stats- och regeringschefer den 1 oktober*

Vi är överens om några grundläggande saker. Först och främst måste arbetet som görs för att stärka vår försvarsförmåga vara målmedvetet och sammanhängande nationellt och EU-mässigt. På det nationella planet bär medlemsstaterna ansvar för upprustning av ett eget nationellt försvar. På det europeiska planet gäller det allt som Europas muskler kan användas till för att stärka samarbeten, snabba på processer, öka standardisering och förbättra upphandling. Och för de flesta av oss kan de också användas av oss som Natoallierade.

Jag säger ”de flesta av oss”, för EU består som ni vet också av ett antal länder som inte är Natomedlemmar. EU-samarbete och Natosamarbete kompletterar varandra men ersätter inte varandra.

Vi har varken resurserna eller tiden för dubbelarbete eller otydlighet om vilken organisation som ska göra vad. EU:s roll är tydlig: underlätta medlemsstaternas upprustning och bidra till att nå de förmågemål som beslutas av och i Nato.

Ukrainas försvarsindustri har sedan inledningen av den ryska invasionen utvecklats och ligger i dag i absolut framkant, inte på alla områden men på stora områden.

Titta bara på hur drönerförmågan har utvecklats! I dag är det vi som lär oss av Ukraina, inte Ukraina som lär sig av oss andra. Vi har mycket att hämta från deras erfarenheter från slagfältet – tyvärr, måste vi säga. Därför är det självklart att de åtgärder som EU nu och framöver beslutar om öppnar för deltagande också av Ukraina. Det är både en viktig del i vårt stöd till Ukraina och ett viktigt utbyte för våra och Ukrainas olika försvarsindustrier.

Fru talman! Under gårdagen deltog jag också i EPC-mötet, som samlade 44 eller möjligen 45 europeiska stats- och regeringschefer. Det var i princip hela EU plus hela vårt grannskap – både kandidatländer och andra länder som ligger nära EU.

Jag deltog i en plenarsession och i ett rundabordssamtal och hade flera bilaterala möten med mina kollegor. Vi fick en intressant rapport från Moldaviens president Maia Sandu, som berättade om erfarenheterna från söndagens parlamentsval i Moldavien, där det var omfattande rysk infiltration och där man försökte men misslyckades med att störta regeringen.

Presidenten var både lättad och stolt över att det moldaviska folket hade klarat en tredje prövning i form av ryska påverkansförsök, och hon beskrev i detalj hur de två dagar före det moldaviska valet upptäckte rysk teknisk infiltration i de datasystem som skulle hantera valresultatet. De upplevde att de lyckades stoppa det med utländsk hjälp, och hon tackade alla länder, inklusive Sverige, som hade hjälpt till.

Vi har vissa skäl att känna oss stolta i detta. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Sida, Folke Bernadotteakademien och Myndigheten för psykologiskt försvar gjorde betydelsefulla insatser för att stötta Moldavien inför valet. Dessa erfarenheter ska vi nu bygga vidare på. Vi gjorde det för att hjälpa Moldavien men också för att skaffa oss riktiga hands-on-erfarenheter av hur det går till när andra länder försöker ge sig in och påverka ett grannlands val.

Med allt detta avslutar jag återrapporten från mötet, fru talman, men innan jag gör det vill jag säga att jag skulle ha haft ett bilateralt möte också med Storbritanniens premiärminister Keir Starmer. Av mycket sorgliga skäl ställde han dock in sina bilaterala möten och åkte hem för att hedra

offren för de förfärliga attentaten i Manchester och vara med i allt som följer av det.

Prot. 2025/26:17
3 oktober

Anf. 16 MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Tack, statsministern, för återrapporten!

Först vill jag säga att det är viktigt att EU:s medlemsländer nu verkar vara närmare en lösning för hur man kan använda de frysta ryska tillgångarna. Det återstår en del frågetecken, men om vi kan få en lösning kanske redan till nästa toppmöte vore det en stor framgång.

Veckans toppmöte präglades av de senaste veckornas rapporterade händelser med drönare över flygplatser och militära anläggningar i Danmark, Polen och Rumänien. Att EU snabbt behöver kunna bygga upp en förmåga att skydda sig mot intrång av drönare är uppenbart.

Att döma av rapporteringen i inte minst medierna kom man dock inte så långt vid mötet i diskussionerna om hur en europeisk drönarmur eller ett drönarförsvaret ska kunna utvecklas. Statsministern själv tonade ned förväntningarna om en europeisk drönarmur ganska rejält inför men också efter mötet. Jag vill därför be statsministern om lite mer konkretion. Tycker statsministern att EU bör bygga upp en gemensam drönarmur?

Anf. 17 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag börjar med de frysta tillgångarna, där jag håller med om att det togs ett rejält steg framåt. Det är ett annat tonläge, framför allt från ett antal länder som har euron som valuta. Jag har inte hört något från Europeiska centralbanken, men det är som sagt ett annat tonläge – gott så.

Att jag inte går längre än så är för att det fanns betydande invändningar från framför allt Belgien. En del av invändningarna är av juridiskt slag, och dem måste man sannolikt ha svar på. Jag underskattar dem därför inte. Belgiens premiärminister reste dem med en kraft som jag inte tror att man ska läsa som ett veto utan som starka invändningar mot den tekniska lösningen. Jag vet att kommissionen kommer att arbeta vidare med detta, och i bästa fall kan man landa i ett förslag som väcker enighet och där de rimliga frågetecknen om de juridiska regelverken är utklarade. Det vore väldigt bra.

När det gäller drönare handlar det om två saker. Den första är att det finns lite missuppfattningar i det här. Drönarkapacitet är jätteviktigt. Det fanns skäl till att Sverige var på plats med ett militärt förband och hjälpte Danmark rent fysiskt. Jag såg själv detta förband, som är alldeles nyutvecklat, på Gotland i somras. Det är ett otroligt imponerande samarbete mellan svensk försvarsindustri och Försvarsmakten. Det råder alltså ingen tvekan om detta, och många länder, framför allt de som har haft påhälsning, inser vikten av det.

Drönarmur är nog rätt uttryck om man talar om nationell nivå. EU har inga förutsättningar att bygga upp en drönarmur. Det är 3 000 mil gräns. Det är inte aktuellt. Detta påpekade inte bara jag utan även Tyskland, Frankrike och Storbritannien. Tanken är rätt. Vi ska bygga drönarkapacitet i Europa. Vi ska göra det nationellt. Vi ska göra det inom ramen för Nato. EU kan bidra och facilitera en del av dessa saker, inte minst ekonomiskt och regelmässigt, men EU som organisation bygger ingen drönarmur.

*Återrapportering från
informellt möte mellan
EU:s stats- och regeringschefer den 1 oktober*

Anf. 18 MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Jag fortsätter nog att envisas med att söka ytterligare lite konkretion om vad statsministern och Sverige anser och driver. Det här är viktigt; det handlar ju om svensk säkerhet.

Natochefen och flera andra experter har pekat på behovet av att EU bygger upp en gemensam förmåga att försvara oss mot drönarintrång, som ett komplement till nationellt drönarförsvar.

Sveriges geografiska plats och tekniska kompetens och förmåga, som statsministern lyfte fram, är starka skäl till att Sverige ska vara med i diskussionen och driva på, men efter att ha lyssnat på statsministern här och nu och inför mötet är mitt intryck att vi sätter oss lite i baksätet och väntar på att andra länder ska driva frågan om ett gemensamt drönarförsvar vidare. Varför? Vad är skälet till detta?

Sverige har väl allt att vinna på att ge signalen att vi är förberedda och beredda att göra allt vi kan för att försvara oss och mer därtill. Vad är skälet?

Anf. 19 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Varför letar Socialdemokraterna alltid konflikter där de inte finns? De gör det med ofelbar precision – det är nästan lite charmigt. Det finns ingen konflikt i detta. Jag påpekar bara att EU är ett europeiskt samarbete som kan skapa förutsättningar bland annat för olika länder att bygga upp en bättre drönarkapacitet, till exempel genom standardiseringar, gemensam upphandling, en massa regelverk – allt detta.

EU är inte en försvarsorganisation. EU kommer inte att överta Natos ansvar för militär drönarförmåga vare sig på östra flanken eller någon annan stans. Däremot har EU ett viktigt gränsbevakningsuppdrag, vilket vännerna från Italien och Grekland påpekade, alldeles oavsett om det handlar om militära syften eller flyktingsmuggling, till exempel. Allt detta är EU:s uppgift.

Jag kan garantera att Sverige ligger i framkant när det gäller drönarförmåga. Det var därför vi blev tillfrågade och fanns på plats i Köpenhamn. Vi agerar gärna tillsammans med andra för att öka kapaciteten, men EU kommer alltså inte att bygga ett militärt drönarförsvar.

Anf. 20 MARTIN KINNUNEN (SD):

Fru talman! Tack, statsministern, för återrapporten!

Det informella mötet hade en lite kortare dagordning än brukligt på Europeiska rådet. I mediernas rapportering spretar det lite i hur man ser på mötet.

Det ena mediebolaget rapporterar att stora framsteg nåddes på alla områden och att det ser ut som att man kommer att ha konkreta förslag att ta ställning till på nästa möte, medan det står i Politico att kommissionen kraschade med verkligheten när det gäller drönarförsvar, att frågan om frysta tillgångar inte löstes, att det var motstånd från Ungern, att Belgien hade skarpa invändningar och att det inte fanns något stöd för att gå över till kvalificerad majoritet för att gå framåt i Ukrainas medlemskapsförhandlingar.

Min fråga till statsministern är helt enkelt: Är det den mix av reaktioner som vi har tagit del av i medierna som ligger närmast verkligheten, eller hur skulle statsministern beskriva det?

Anf. 21 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Det är en intressant fråga. Till skillnad från de här medierna var jag på plats, så jag kan berätta hur det var. Det är ganska enkelt att sammanfatta.

Gällande frysta tillgångar kom man inte i mål, som jag sa, men det var en entydig framgång. Belgien, och kanske andra bakom Belgien, kommer nu med juridiska invändningar i ett helt annat tonläge. De stora länderna, som tidigare sa att frågan var utesluten, är nu tvärtom för. Kommissionen gjorde ett utmärkt arbete och fick verkligen vatten på den kvarnen. Man kan nu gå vidare med frysta tillgångar. Det är ett otroligt viktigt steg – fråga Ukraina!

EU-förhandlingarna innebar inga framsteg över huvud taget. Ingen hade heller väntat sig detta. Det fördes en diskussion om huruvida man skulle kunna tänka sig att ta små steg mellan de stora stegen med kvalificerad majoritet för att i praktiken komma runt Ungern. Man kan väl säga att Ungern med viss förväntad tydlighet stängde den dörren. Det gjordes inga framsteg över huvud taget.

Drönanfrågan tycker jag att man ska beskriva så här: Ja, kommissionen fick en del kritik för att ha antytt något som är felaktigt, nämligen att EU skulle ta över militära uppgifter. Jag tror inte att det var illa ment av kommissionen; man ville understryka vikten av en bred europeisk förmåga att möta drönare, just nu framför allt med militära syften. Man var förstås påhejad av flankstater som tycker att det här är extremt viktigt, antagligen av ekonomiska skäl. De vill ha loss pengar för att kunna skapa detta, och där kan EU kanske bidra.

Man fick alltså lite kritik för att man hade antytt att EU skulle överta Natos uppgifter. Jag kan garantera att de stora länderna stängde den dörren med betydande kraft. Det är inte aktuellt. Men det finns stort intresse för att bygga drönarkapacitet. Det finns stort intresse för det som Ukraina har lyckats med och för det som vi fysiskt hade på plats i Köpenhamn.

Anf. 22 MARTIN KINNUNEN (SD):

Fru talman! Jag tackar statsministern för svaren. Jag nöjer mig så. Jag har inga vidare frågor.

Anf. 23 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Fru talman! Jag tackar statsministern för återrapporten. Även jag vill instämma i det positiva med att EU nu verkar kunna enas om hur de frysta ryska tillgångarna ska användas och hur de i högre grad ska komma Ukraina till del.

Skuggflottan verkar däremot vara svårare att komma åt. Den är både ett miljöhot och ett sätt för Ryssland att komma runt blockader och sälja olja. Nu finns det också misstankar om att skuggflottan används för medvetna kränkningar av andra länders territorier. Även om det inte är bekräftat kan man misstänka att skuggflottan används för drönare. Oavsett om det är så eller inte behöver vi se skuggflottan som ett möjligt medel för Ryssland att hota EU:s medlemsstater och inte bara som en flotta som riskerar miljön i Östersjön och rundar blockader. Jag vill fråga vilka diskussioner som fördes om åtgärder mot skuggflottan. Kan fler till exempel göra som Frankrike?

Mer måste också göras för att EU:s medlemsstater ska frigöra sig från beroendet av Rysslands olja och gas. Som det är nu bidrar EU:s medlemsstater till Rysslands krigföring. Vilka mått och steg diskuterades för att minska beroendet av rysk olja och gas? Diskuterade rådet också hur man förhindrar att produkter som tillverkas inom EU säljs vidare till Ryssland, till exempel svenska kullager?

Vid EU-nämndens möte inför Europeiska rådet tog statsministern upp Gaza. Därför vill jag fråga om Gaza kom upp under rådets möte.

Anf. 24 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag delar helt den multipla beskrivningen av skuggflottans risker: pengaströmmen till Ryssland, de akuta miljöhoten och de dåliga fartygen. Hoten om avsiktliga och oavsiktliga skador på infrastruktur har vi sett, men också det militära hot som man kan tänka sig med drönbärande fartyg. Allt detta är dåligt. Därför återkommer vi och andra hela tiden till nya listningar. Nu har vi listat många hundra fartyg, och fler finns att lista. Allt som går att lista ska vi verkligen anstränga oss för att lista.

Frankrike tog upp skälen till hur de hade agerat mot ett sådant fartyg – jag ska inte citera exakt vad man sa. Jag tycker att detta är mycket intressant. Olika länder har lite olika tolkningar av havsrätten. Många länder, inte minst sjöfarande länder, har en extremt stram tolkning, för de vill inte själva bli utsatta för en frimodig tolkning. Det kan man naturligtvis förstå – som man själv behandlar andras fartyg kan man misstänka att andra kommer att behandla ens egna fartyg. Men jag tycker att det franska exemplet verkligen tål att analyseras mycket noggrant, för de hade ett antal väldigt tydliga skäl till att de valde att agera mycket kraftfullt. Ju fler sådana fartyg som får möta det agerandet, desto högre blir kostnaden för att fortsätta agera skuggflotta.

Vi kommer att gå vidare med alla tänkbara sanktioner. Vi har lagstiftning i Sverige mot de företag som kan försöka kringgå dem. Det vore bra om fler hade det. Sedan finns det också piratverksamhet, berättar ganska många. Det handlar inte om sjöpirater utan om piratkopiering av saker. Det kommer in produkter som ska se ut som ett speciellt företags produkter men är tillverkade illegitimt av andra företag.

Gaza var förstås uppe i marginalen som ett samtalsämne av vikt men var inte uppe alls på själva dagordningen. Varje möte handlar inte om varje fråga.

Anf. 25 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Fru talman! Jag tackar statsministern för svaret.

Det är synd att frågan om stöd till Gaza inte kom upp. Vi behöver kraftsamla för att få stopp på folkmordet och för att bygga upp Gaza igen efter att det här tar slut. Gaza ska vara en självständig stat inom ramen för en tvåstatslösning. EU behöver nog diskutera mer hur man ska åstadkomma det än vad man har gjort hittills.

På samrådet inför detta möte tog jag också upp Marocko och Väst-sahara. Kommissionen har lagt fram ett förslag om ett handelsavtal med Marocko där Västsahara ingår. EU-domstolen har upphävt avtalet, men det nya förslaget uppfyller inte fullt ut den internationella rätten och det EU-domstolen säger, till exempel att befolkningen i Västsahara och Polisario ska komma till tals och vara med och besluta. Statsministern sa att

man lyssnar på EU-domstolen, men ändå röstade Sverige ja i onsdags. Kan statsministern kommentera det?

Prot. 2025/26:17
3 oktober

Anf. 26 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Det kan jag inte göra närmare. Jag har självklart all respekt för att ledamöter vill diskutera alla viktiga frågor i hela världen. Men detta är en återrapport från det halvdagsmöte på informell basis som vi hade i Europeiska rådet i Köpenhamn. Det är de saker som var på den agendan som vi diskuterar. Sedan har vi många tillfällen att diskutera Marocko, Gaza och helt andra frågor. Men de var alltså inte uppe på Europeiska rådets toppmöte häromdagen.

*Återrapportering från
informellt möte mellan
EU:s stats- och regeringschefer den 1 oktober*

Anf. 27 ANNA LASSES (C):

Fru talman! Jag tackar statsministern så mycket för redogörelsen och svaren på frågorna.

Först vill jag uppmärksamma den fruktansvärda händelsen i Manchester. Att en våg av antisemitism sköljer över Europa är oerhört tragiskt.

Å andra sidan måste man också uppmärksamma Moldavien och det beundransvärda som har hänt: att man har lyckats genomföra tre val och motarbeta den ryska påverkan. Det var väldigt intressant att höra statsministerns reflektion över detta.

Nu hörde jag att fredsplanen för Israel uppenbarligen inte var uppe för diskussion på mötet. Samtidigt har man, som jag uppfattar det, gjort ett uttalande som EU:s ledare ställt sig bakom. Jag undrar ändå om inte det här var någonting som diskuterades i korridoren bakom, så att säga – hur man förhåller sig till fredsplanen, vad man anser om det paket som Ursula von der Leyen har presenterat och som överensstämmer med den svenska linjen, hur man tänker runt rättssäkerheten och så vidare. Jag undrar om det här över huvud taget var uppe för diskussion på något sätt.

När det gäller de frysta ryska tillgångarna är det fantastiskt att höra att det går så pass mycket framåt nu. Jag undrar om statsministern gör bedömningen att man före årets slut skulle kunna fatta ett beslut om att det här ska genomföras.

Jag undrar också om jag uppfattade det rätt att det är först efter kriget som det blir aktuellt med Jas Gripen.

Anf. 28 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Det var många legitima frågor.

Det var verkligen en otroligt tagen brittisk premiärminister som lämnade mötet när vidden av det som hade hänt framgick. Jag tror att många inte bara kände med honom, offren och britterna utan också kände att det här kan hända i nästan vilken storstad som helst. Vi tar detta på riktigt stort allvar, och jag förstår de judar i Sverige som nu är rädda på riktigt.

Moldavien har vi pratat om, och det var som sagt en glädje. Hon satt på scenen och fick beskriva detta ganska rejält. Det är klart att det var en oväntat stor framgång. Sedan får vi väl se om Ryssland nu släpper Moldavien – man kan verkligen tänka sig dominoeffekterna som hade inträffat om Ryssland hade vunnit. Då hade man haft nyval snart igen för att utsluta exilmoldavier från att rösta, för att byta majoritet.

Som jag sa var fredsplanen inte uppe alls. Agendan var ganska komprimerad, och det går inte att prata om allt – inte ens alla viktiga saker. Men det var många sidosamtal, och jag tolkar dem som avvaktande positiva.

Det finns en massa frågetecken, inte minst hur Hamas kommer att ställa sig till detta. Alla förstår ju att det inte finns någon plan om inte Hamas svarar ja på de mest fundamentala sakerna, som att det ska vara en framtid utan Hamasstyre och att hela gisslan ska släppas villkorslöst. Men många uppfattar nog ändå inte minst Gulfstaternas stöd till och framtida ansvar för detta som oväntat löftesrikt, liksom att den amerikanska administrationen den här gången har varit konstruktiv i sitt arbete. Det återstår alltså att se vad som händer, och jag har ingen prognos.

När det gäller de frysta tillgångarna kan vi i bästa fall landa i ett beslut. Jag vågar inte lova att det händer. Man vet aldrig förrän det är dags, och det kan finnas fler länder än Belgien även om de inte sa någonting. Det var dock ett fall framåt.

När det gäller Gripen tar jag det i nästa inlägg.

Anf. 29 ANNA LASSES (C):

Fru talman! Jag tackar statsministern så mycket för svaren på det som egentligen var mina huvudsakliga frågor. Möjligen undrar jag om möjligheten att öppna några kapitel för Ukraina och Moldavien, men statsministern bedömde att det såg väldigt mörkt ut. I övrigt lämnar jag över till statsministern att svara.

Anf. 30 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Innan vi går in på frågan om Gripen: Varken Moldavien eller Ukraina vill separeras från varandra, och det vill inte EU:s medlemsstater heller. Det är klart att Moldavien tycker att det är tråkigt att ge efter för Ungerns veto mot just Ukraina, men man har respekt för detta.

Det fanns som sagt inga förutsättningar alls för en ökad flexibilitet att fatta beslut om de små delstegen i Ukrainas process. Vi bedömer också att alla försök att göra det här på 26-basis, informellt, är dömda att misslyckas. Ukraina tror inte heller på det själva. Det är otroligt olyckligt att det är på det här sättet, och för varje möte som går skulle jag säga att Ungern får allt hårdare kritik rätt upp i ansiktet.

När det gäller Gripen är det alldeles riktigt att det inte är några förändringar i den kortsiktiga synen. Där har vi våra radarspaningsflygplan som är kompatibla med F-16. Detta handlar uteslutande om en långsiktig uppbyggnad av ett ukrainskt helt eller halvt flygvapen. Det är alltså en mycket stor potentiell affär på lång sikt.

Anf. 31 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru talman! Jag tackar statsministern för dragningen och åtterrapporten. Jag vill börja med att prata om Ukraina och ge Miljöpartiets stöd i arbetet med det nittonde sanktionspaketet. Det är av yttersta vikt att vi kan komma vidare och även fasa ut all rysk energi från EU:s marknad snarast. Det är det som skulle bli kännbart för den ryska ekonomin. Jag välkomnar förstås också de framgångar som nu redovisas kring de ryska frysta tillgångarna. Det är verkligen på tiden. Vi är inte riktigt framme än, men att framsteg har gjorts är ändå värt att glädjas över.

Det är naturligtvis så att man håller fokus på det som sker här och nu. Att helt utgå från Ukrainas behov tycker jag är helt rätt och klokt, men jag vill återigen påminna om att det kommer en tid efter kriget och att Ukraina även då kommer att vara i stort behov av stöttning av olika slag, inte minst finansiellt. Det kommer att finnas ett väldigt stort arbete att göra med återuppbyggnad, minröjning och restaurering.

En fråga jag har till statsministern är om någon typ av återuppbyggnads- och återhämtningsfond för Ukraina har diskuterats redan nu. En följdfråga är om statsministern bedömer att Sverige skulle kunna spela en roll i utformningen av detta. Jag tror att vi i Sverige skulle ha mycket att bidra med.

Skuggflottan nämndes också. Där kan vi se att man från svensk sida har kritiserat och utvärderat brister i kommunikationen och ansvarsfördelningen mellan myndigheter efter oljeutsläpp. Har man i säkerhetsdiskussionerna diskuterat hur olika länder kan samarbeta effektivt för att få stopp på ett utsläpp om ett utsläpp skulle ske gränsöverskridande?

Anf. 32 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag börjar bakifrån.

På frågan om vi sammanlagt har diskuterat alla de här viktiga frågorna konkret är svaret nej. Det handlar inte om ointresse, men vi är inte där än. Sedan kan man nog ändå, vilket jag tycker mig höra indirekt, ha blicken både på det som sker här och nu och på det som sker på lång sikt. Det håller jag med om.

För egen del tänker vi en del på hur en långsiktig återuppbyggnad av Ukraina ska se ut. Jag tror ju att Sverige har god potential att delta i alla möjliga saker, från att lösa allvarliga miljökonsekvenser till statsbyggnadsfrågor och att bygga upp ett ukrainskt flygvapen. Det finns en bredd av saker där vi har gemensamma nämnare, men där är vi inte just nu.

Till del handlar detta om att alla är väldigt fokuserade på att varje dag vinna dagens krig, så att säga. Gör man inte det har man ingen framtid att prata om, så det är ingen oviktig prioritering. Det handlar dock naturligtvis också om att vi inte är ens i närheten av de långsiktiga finansieringsfrågorna och den långsiktiga Marshallhjälpen till Ukraina. Halva budgeten för Ukraina 2026 är inte klar, i alla fall inte utan den potential som finns i frysta tillgångar.

När det gäller det nittonde sanktionspaketet är det alldeles riktigt: Nyckeln nu är att komma åt de länder som i praktiken drar nytta av bland annat skuggflottan. Det är inte lätt. USA ventilerar idén att man plötsligt skulle ha hundra procent tullar på allt, vilket jag tror att väldigt få länder uppfattar som en framkomlig väg. I stället är precisa sanktioner mot dem som kringgår detta det allra bästa. Det går framåt, men det går frustrerande långsamt framåt.

Anf. 33 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru talman! Efter ett informellt möte med en relativt smal agenda kan det vara svårt att komma med de relevanta frågorna eftersom man inte riktigt har koll på hur diskussionerna går. I en andra runda här tänker jag dock ändå berömma regeringen och statsministern personligen för de framsteg som jag har kunnat glädjas åt i frågan om ekocidlagstiftningen.

Inför mötet nämnde statsministern att Sverige ser positivt på att komplettera Romstadgan med ett femte brott gällande ekocid. Det vore en möjlighet för Ukraina att få juridisk hjälp att ställa Ryssland till svars och få hjälp att städa upp all denna oreda och de stora skadorna på miljön. Jag önskar därför lycka till även i de frågorna. Jag vet inte på exakt vilken agenda de kommer upp, men när de kommer upp hoppas jag att man får framgång.

Anf. 34 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag tackar Rebecka Le Moine för det och kvitterar det. Jag tycker att det bekräftar det jag har sagt här: Alla riktigt stora frågor är inte med varje gång, och det här är en av de frågor som inte diskuteras på agendan men som utan tvekan kommer att vara med i en större diskussion om Ukraina långsiktigt.

Anf. 35 ERIK OTTOSON (M):

Fru talman! Tack, statsministern, för redogörelsen för mötet!

Under EU-nämndens sammanträde inför rådet pratade statsministern om budskapet till de länder som kanske inte riktigt drar sitt strå till stacken. Detta är ju centralt, eftersom det har att göra med huruvida vi kan använda hela Europeiska unionens slagvolym för att stötta Ukraina i det mycket svåra läge som landet befinner sig i.

Det här är en helt ny form av krig. De nattliga terrorbombningarna av civilbefolkningen fortsätter, tre och ett halvt år senare. Det är klart att detta tär väldigt mycket på det ukrainska folket och dess sammanhållning, inte minst när det kommer beska piller i form av att Ungerns veto består när det gäller EU-processen och medlemskapet för Ukraina.

Upplevde statsministern någon rörelse från de länder som kanske har störst hemläxa, eller är det fortsatt många ord och lite verkstad?

Anf. 36 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Är glaset halvfullt eller halvtomt? Tyskland är EU:s största ekonomi. Frågar man oss om de gör tillräckligt mycket i relation till sin storlek är vårt respektfulla svar nej. Samtidigt gör de oändligt mycket mer än någon hade väntat sig att Tyskland skulle göra för bara några år sedan. Det är både och.

Budskapet från de nordiska och baltiska länderna, Polen och kanske även Tjeckien, som går till val nu och som har haft ett stort ammunitionsprogram, är att fler måste göra mer. Detta är just nu inpå bara huden för länder som ligger nära Ryssland, men ytterst är det en angelägenhet för oss alla. Jag tycker att det möts med respekt, men det möts också lite för ofta med bara politiska deklamationer.

Låt mig nyansera lite. Sydliga länder, som Spanien, Grekland och Italien, är med viss rätt måna om att understryka att det finns fler hot mot den europeiska kontinenten. Inget av dem skulle på något sätt förringa Ryssland som det definierande krigshotet, men de menar att det även finns andra gränser som är viktiga. Det finns andra problem. Det finns hybrida hot som inte märks lika mycket. Jag tycker att vi har en anständig diskussion där.

Frankly speaking: Olika länder har olika väljare. De väljare som tycker att detta är ett mer akademiskt problem långt borta är inte villiga att göra stora ekonomiska insatser.

Olika länder har också alldeles uppenbart ekonomiska förutsättningar. En del länder har usel ekonomi och handlingsförlamade budgetprocesser. Då är det svårare. Detta förändrar inte våra krav på att de ska agera efter vad de säger, men man förstår ändå hur det ser ut.

En del länder har dessutom dysfunktionella politiska förutsättningar och samlar inte majoriteter på ett vettigt sätt i sina parlament. Då är det svårt. Det är till exempel mycket lättare för en fransk president att vara utrikespolitisk än att anslå stora budgetmedel.

Anf. 37 ERIK OTTOSON (M):

Fru talman! Så är det tveklöst – alla har vi våra olika konstitutionella förutsättningar. Det finns ju också länder som är militärt neutrala och av den anledningen har inrikespolitiska problem när det gäller att kunna ta i med full kraft. Som statsministern säger har alla heller inte riktigt lika nära till Ryssland.

Det senare, att alla inte har riktigt lika nära till Ryssland, är någonting som påverkas av denna förändrade form av krigföring. Beroende på teknikutveckling och vägval blir målytan för ett ryskt angrepp betydligt mycket större när det inte längre handlar om hur långt man skjuter med en haubits utan om hur långt man kan flyga en drönare och, som antydde tidigare här i kammaren, från vilka plattformar. Kan skuggflottan användas? Kan ytterligare kapaciteter skapas för Ryssland utan några enorma kostnader? Det krävs inte några hangarfartyg – man kan skjuta drönare från gamla skorvar.

Gör detta att man kommer närmare de insikter som krävs även om man inte ligger så nära den ryska gränsen?

Anf. 38 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! De neutrala staterna ställer väldigt tydligt upp på den gemensamma Ukrainapolitiken. De kan ha valt olika allianser, men jag tycker inte att det finns något skäl till kritik där.

Däremot ser jag ett antal risker. Det finns politiska risker i ett antal länder. Vi får se hur det tjeckiska valet utvecklar sig. Det finns betydande risker i ett antal länder där det uppenbarligen finns en marknad för anti-ukrainsk propaganda. Det är riskabelt.

En del av dessa länder är också känsliga för vad Ryssland tycker och tänker. För oss är det ganska främmande att rysk propaganda skulle ändra vår uppfattning om vad som är rätt och fel, men i ett antal länder är det inte på det sättet. De är känsliga för rysk propaganda. De har delbefolkningar som är känsliga för rysk propaganda. De har historiska erfarenheter som gör att de är jätterädda för att stå upp hårt och entydigt.

Där finns det verkligen en fara. Vi ska inte ta den europeiska enigheten för given.

När det gäller drönarförmågan finns det en bred insikt om att drönare ritar om kartan för luftförsvar i Europa.

*Återrapportering från
informellt möte mellan
EU:s stats- och regeringschefer den 1 oktober*

Återrapportering från informellt möte mellan EU:s stats- och regeringschefer den 1 oktober

Anf. 39 MAGNUS BERNTSSON (KD):

Fru talman! Tack, statsministern, för återrapporten och svaren på de tidigare frågorna!

Jag börjar med några kommentarer.

Som svensk är jag givetvis väldigt stolt över att vi kunde ha ett anti-drönarförband på plats som gjorde gott ifrån sig. Det är väldigt fint att vi kunde göra det.

Vi är också väldigt glada över utvecklingen i Moldavien. Det som de klarade av där är imponerande. Jag vet att de har fått samarbeta med många andra stater, men jag tror att länder som samarbetar med Moldavien också måste lära sig av dem så att de kan hantera sådana hot på ett bra sätt i framtiden.

Vad gäller ryska tillgångar ser vi äntligen framgång i något som Sverige har drivit väldigt länge. Det här är en väg framåt för att finansiera Ukraina i den fortsatta kampen och återuppbyggnaden med allt vad det kan innebära i framtiden. Givetvis vill vi också se ett beslut om detta.

Det är ju tydligt att det finns länder som just nu inte gör tillräckligt för Ukraina utifrån den situation som råder. Det är väldigt viktigt att man gör någonting just nu. Statsministern har varit inne på att vissa länder pekar på andra saker. En sak som bekymrar mig är att många av de länderna också är de som stoppar en del av de förslag som ligger på bordet när det gäller konkurrenskraft, som ju är en jätteviktig fråga för att vi långsiktigt ska kunna stödja Ukraina. Det är även jätteviktigt för det svenska näringslivet, inte minst det västsvenska. Det är dessutom viktigt för Sveriges försvarsindustri och för att Sverige ska kunna ge det stöd som behövs.

Anf. 40 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag delar upp detta i två distinkta delar.

Jag börjar med att gå tillbaka till drönarna och antidrönarförmågan. Jag tackade i dag personligen det svenska förband som var på plats i Köpenhamn för att de var där. Det är visserligen deras jobb, men det är otroligt bra. Vi har haft en snabb utveckling av den tekniska förmågan, snabb kontakt med Danmark, snabba beslut och snabb logistik. När vi är bra är vi riktigt bra. Då kan vi röra oss med en hastighet som få andra länder skulle klara av. Det har varit ett otroligt bra samarbete, och jag uppskattar verkligen det.

Här finns också någonting annat. Jag har personligen under tre års tid sett vad vi har lärt oss från Ukraina, både när det gäller själva drönarna och när det gäller förmågan att hantera dem. Det har skett en dramatisk utveckling där en kombination av etablerade svenska försvarsindustriella företag som har verkat mycket länge – jag säger inga namn här, men det finns många – har kunnat samarbeta med techbolag som är bra på den absolut senaste spetsteknologin. Här använder vi i Sverige våra gamla styrkor och våra nya styrkor på ett helt unikt sätt. Sverige kan bli ett av världens ledande länder för precis detta. Jag tycker att det är bra – dock av väldigt tråkiga skäl, ska jag säga.

Jag vill också säga något om konkurrenskraftsfrågan, som jag glömde ta upp i min återrapport.

Det är alltid så att talmannen i parlamentet inleder. Hon uttryckte ett mått av frustration som jag tror att många regeringschefer delar. Det går för långsamt i EU-parlamentet. En enig rådskonstellation har kommit överens om att göra förenklingar, kapa red tape, som det heter på engelska, och göra en massa saker som stärker europeisk konkurrenskraft i ett kritiskt läge. Då drar en del fötterna efter sig i EU-parlamentet. Jag tänker inte säga att det gäller hela parlamentet – parlamentet består alltid av ledamöter, och jag vill inte ägna mig åt kollektiv kritik – men det går för långsamt. Talmannen var själv mycket medveten om detta och manade regeringschefer att prata med parlamentariker hemmavid för att öka hastigheten i konkurrenskraftsfrågorna.

Anf. 41 MAGNUS BERTSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar statsministern för svaret på min fråga.

Jag fortsätter där statsministern slutade och håller med om att det är jätte viktigt att förenklingsprocesserna i EU går mycket snabbare. Vi kan inte bara se det som en administrativ fråga eftersom det handlar om att Europa tappar i kraft, och om Europa tappar i kraft tappar Ukraina i kraft och även alla som står för den regelbaserade världsordningen. Det är jätte viktigt att vi gör detta arbete tillsammans, och jag hoppas att vi kan få med oss såväl Europaparlamentet som de EU-länder som har haft det lite svårare att ta steg framåt.

Anf. 42 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Låt mig avslutningsvis ta ett exempel. På kommissionens förslag, som har ett enigt ministerråd i ryggen, har det i parlamentet lämnats in 1 000 ändringsförslag. Det har man sin demokratiska rätt att göra, men om man gör det vill man inte få resultat. Det är motsatsen till sense of urgency. Jag tycker att det är dåligt. Att bara stoppa, förhala och försena är en dålig strategi när Europa prövas på så många olika sätt.

Anf. 43 ELIN NILSSON (L):

Fru talman! Jag tackar statsministern för redogörelsen och tidigare svar.

Jag instämmer i kören som välkomnar framstegen med de frysta tillgångarna. Det är verkligen på tiden och välbehövligt.

Det är dock inte lika välkommet att man inte kommer framåt när det gäller ett ukrainskt respektive moldaviskt medlemskap. Denna fråga har statsministern och jag talat om tidigare, och läget är frustrerande.

Det skulle vara intressant att höra något ytterligare om vad statsministern ser för möjliga vägar framåt för Moldavien och hur ett svenskt och europeiskt stöd skulle kunna se ut. Jag delar givetvis statsministerns förhoppning att Ryssland backar och slutar lägga sig i, men det är tveksamt om det kommer att bli så.

Hur avser statsministern och regeringen att öka det rent svenska stödet men också stödet på europeisk nivå för att fortsätta att stötta de moldaviska demokratiska institutionerna?

Anf. 44 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag tror att Moldaviens president Maia Sandu, som var på plats, känner ett starkt stöd. Man kan alltid göra mer, men det är en stark uppslutning kring detta. Hon är inte buskablyg, och om hon behöver mer kommer hon utan tvekan att be om mer.

Vi kan inte alls utesluta att Ryssland kommer att fortsätta; det är snarare troligt. Men det är tre distinkta valsituationer som har varit i fokus för Rysslands aktiviteter: folkomröstningen om ett EU-närmande, presidentvalet och parlamentsvalet. Alla tre har vunnits av EU-förespråkare. Min misstanke är därför att Ryssland åtminstone för stunden tappat momentum eftersom det inte föreligger en konkret valsituation framöver.

Jag tror dock att Moldavien är helt medvetet om att detta inte kommer att sluta, men man fortsätter sitt reformarbete medveten om att vi just nu inte kan öppna några nya kapitel eller kluster i medlemskapsförhandlingarna och att det ytterst är Ungern som blockerar Ukraina.

Både Ukraina och Moldavien tar dock detta med visst jämnmod, för de känner det starka stödet från andra och fortsätter ändå. Allt fortsätter, och de är medvetna om att det är en viktig formalitet som står i vägen.

Vi ska inte in-teckna något, men även i Ungern är det val. Allt detta ska därför givetvis också ses i ljuset av ungersk inrikespolitik eftersom allt som händer i EU blir ungersk inrikespolitik. Även detta har alltså ett slutdatum. Att ha lite is i magen och inte bidra till den ungerska inrikespolitiska valkampanjen tror jag är en bra tumregel.

Anf. 45 ELIN NILSSON (L):

Fru talman! Då uppkommer en ny fråga. Inför valet i Ungern, vad kan vi dra för lärdomar av det vi har sett i Moldavien och andra länder avseende rysk infiltration och ryskt påverkansarbete? Det ligger väl i farans riktning att vi kommer att se dessa tendenser även där?

Anf. 46 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag tror att man ska se det som en blandning av lärdomar. Det ska bli intressant att höra vad de svenskar som var på plats har att säga. En del erfarenheter är kanske mer specifika och lokala och inte användbara medan andra kan vara mer generella.

Min bild är att Ryssland använder urgamla metoder såsom rena mutor. Du får kontanter i handen om du lovar att rösta på ett visst parti, och Ryssland fraktar in resväskor med kontanter i Moldavien. Men man använder också digital teknik. Det handlar om systematisk desinformation på nätet, systematiskt missbruk av sociala medier, massor av anonyma konton och massor av bottar som göra det fula jobbet. Ryssland använder detta plus allt däremellan.

Har man en befolkningsgrupp som av många olika skäl är känslig för ryska narrativ ökar riskerna, men har man färre i befolkningen som lyssnar på ryska avsändare minskar riskerna. Men vi är alla utsatta för dessa försök.

Återrapporteringen var härmed avslutad.

Följande interpellationer hade framställts:

den 2 oktober

2025/26:33 Överenskommelser om bistånd och risk för korrupcion

av *Olle Thorell* (S)

till bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa (M)

2025/26:34 Ungas rätt att flytta hemifrån

av *Anna Wallentheim* (S)

till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

2025/26:35 Kommuners och regioners ekonomiska förutsättningar

av *Marie Olsson* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2025/26:36 Reglerad inställetid och lokal polisnärvaro

av *Lars Isacsson* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2025/26:37 Imamer med extrema åsikter

av *Richard Jomshof* (SD)

till migrationsminister Johan Forssell (M)

2025/26:38 Polisens krav på att stoppa matcher vid organiserad maskering

av *Lars Isacsson* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

§ 11 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 2 oktober

2025/26:62 Regeringens underlag och uppdrag gällande ansökan ur EU:s solidaritetsfond

av *Peter Hedberg* (S)

till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

2025/26:63 Sidas professionella bedömningar i överenskommelsen med Somalia

av *Olle Thorell* (S)

till bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa (M)

2025/26:64 Lantmäteriet och laddstolpar

av *Rickard Nordin* (C)

till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

2025/26:65 Översättning av EU:s fågeldirektiv

av *Malin Larsson* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

§ 12 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 2 oktober

2025/26:47 Förbud mot utsläpp av metylenklorid
av *Linus Lakso* (MP)
till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L)

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 11.56.

Sammanträdet leddes
av tredje vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 9.39 och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

INGVAR MATTSON

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om ordförande i utskott.....	1
§ 3 Anmälan om vice ordförande i utskott	1
§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövningar	1
§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 7 Svar på interpellation 2025/26:12 om skärpt skydd mot cyberattacker.....	2
Anf. 1 Minister för civilt försvar CARL-OSKAR BOHLIN (M).....	2
Anf. 2 LENA JOHANSSON (S)	3
Anf. 3 Minister för civilt försvar CARL-OSKAR BOHLIN (M).....	4
Anf. 4 LENA JOHANSSON (S)	4
Anf. 5 Minister för civilt försvar CARL-OSKAR BOHLIN (M).....	5
Anf. 6 LENA JOHANSSON (S)	5
Anf. 7 Minister för civilt försvar CARL-OSKAR BOHLIN (M).....	6
§ 8 Svar på interpellation 2025/26:18 om Sveriges bistånd till Myanmar	6
Anf. 8 Bistånds- och utrikeshandelsminister BENJAMIN DOUSA (M)	6
Anf. 9 MATHIAS TEGNÉR (S)	7
Anf. 10 Bistånds- och utrikeshandelsminister BENJAMIN DOUSA (M)	8
Anf. 11 MATHIAS TEGNÉR (S)	9
Anf. 12 Bistånds- och utrikeshandelsminister BENJAMIN DOUSA (M)	10
Anf. 13 MATHIAS TEGNÉR (S)	10
Anf. 14 Bistånds- och utrikeshandelsminister BENJAMIN DOUSA (M)	11
Ajournering.....	12
Återupptaget sammanträde.....	12
§ 9 Återrapportering från informellt möte mellan EU:s stats- och regeringschefer den 1 oktober.....	12
Anf. 15 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	12
Anf. 16 MATILDA ERNKRANS (S)	15
Anf. 17 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	15
Anf. 18 MATILDA ERNKRANS (S)	16
Anf. 19 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	16
Anf. 20 MARTIN KINNUNEN (SD)	16
Anf. 21 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	17
Anf. 22 MARTIN KINNUNEN (SD)	17
Anf. 23 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	17
Anf. 24 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	18
Anf. 25 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	18

Anf. 26	Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	19
Anf. 27	ANNA LASSES (C)	19
Anf. 28	Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	19
Anf. 29	ANNA LASSES (C)	20
Anf. 30	Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	20
Anf. 31	REBECKA LE MOINE (MP)	20
Anf. 32	Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	21
Anf. 33	REBECKA LE MOINE (MP)	21
Anf. 34	Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	22
Anf. 35	ERIK OTTOSON (M)	22
Anf. 36	Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	22
Anf. 37	ERIK OTTOSON (M)	23
Anf. 38	Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	23
Anf. 39	MAGNUS BERNTSSON (KD)	24
Anf. 40	Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	24
Anf. 41	MAGNUS BERNTSSON (KD)	25
Anf. 42	Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	25
Anf. 43	ELIN NILSSON (L)	25
Anf. 44	Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	26
Anf. 45	ELIN NILSSON (L)	26
Anf. 46	Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	26
§ 10	Anmälan om interpellationer	27
§ 11	Anmälan om frågor för skriftliga svar	27
§ 12	Anmälan om skriftligt svar på fråga	28
§ 13	Kammaren åtskildes kl. 11.56.	28